

MINISTARSTVO ZA DEMOGRAFIJU, OBITELJ, MLADE I SOCIJALNU
POLITIKU

Nacrt

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROVEDBI KONVENCIJE O
GRAĐANSKOPRAVNIM VIDOVIMA MEĐUNARODNE OTMICE DJECE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROVEDBI KONVENCIJE O GRAĐANSKOPRAVNIM VIDOVIMA MEĐUNARODNE OTMICE DJECE

Osnovne odredbe

Sadržaj Zakona

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom uređuje se nadležnost i ovlasti tijela te postupak u svezi sa zahtjevima koji se podnose u Republici Hrvatskoj temeljem odredaba Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, Hag, 1980. (u daljnjem tekstu: Konvencija).

(2) Pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Primjena drugih propisa

Članak 2.

(1) U postupcima iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, osim odredaba Konvencije, primjenjuju se i odgovarajuće odredbe Konvencije o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece od 19. listopada 1996. (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 5/09), unutar njihovog polja primjene.

(2) U smislu ovoga Zakona međunarodnom otmicom djece smatra se protupravno odvođenje i/ili zadržavanje djeteta:

- a) ako predstavlja povredu prava na skrb o djetetu koje je osobi, ustanovi ili nekom drugom tijelu, zajednički ili pojedinačno, dodijeljenog na temelju prava države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja i
- b) ako se u vrijeme odvođenja ili zadržavanja to pravo uistinu ostvarivalo zajednički ili pojedinačno, ili bi se bilo ostvarivalo da nije došlo do odvođenja ili zadržavanja.

(3) Pravo na skrb o djetetu iz stavka 2. točke a) ovoga članka može se posebice steći na temelju zakona ili na temelju sudske ili upravne odluke odnosno na temelju sporazuma koji prema pravu države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja ima pravni učinak.

(4) U provedbi ovoga Zakona mogu se izreći mjere osiguranja te pružiti i zahtijevati odgovarajuća jamstva radi sigurnog povratka djeteta te neometanog ostvarivanja kontakata s roditeljem ili drugom osobom kojoj to pravo pripada.

Cilj

Članak 3.

Cilj ovoga Zakona je osiguranje žurnog povratka protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta te ostvarivanje kontakata djeteta s odvojenim roditeljem i s drugim osobama kojima to pravo pripada, vodeći računa o poticanju roditeljskog sporazumijevanja te zaštiti najboljeg interesa i dobrobiti djeteta.

Tijela i suradnja

Članak 4.

(1) Tijela nadležna za provedbu Konvencije u Republici Hrvatskoj su: Središnje tijelo, sud, ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, centar za socijalnu skrb i druga tijela za čijom pomoći se ukaže potreba.

(2) Središnje tijelo određeno za ostvarivanje obveza utvrđenih ovim Zakonom i Konvencijom je ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: Središnje tijelo).

(3) U provedbi ovoga Zakona ostvaruje se pravna i stručna suradnja Središnjeg tijela, suda i drugih nadležnih tijela sa središnjim i drugim nadležnim tijelima drugih država ugovornica.

(4) U provedbi ovoga Zakona suradnja se ostvaruje i putem odgovarajuće međunarodne mreže sudaca.

(5) Kontakt suca za suradnju s nadležnim tijelima drugih država u okviru Međunarodne haške mreže sudaca odlukom imenuje ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Stranke u postupku

Članak 5.

Stranke u postupku iz članka 1. ovoga Zakona su:

- a) osoba, ustanova ili drugo tijelo koje podnosi zahtjev za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta i/ili zahtjev za ostvarivanje kontakata s djetetom i
- b) osoba protiv koje je podnesen zahtjev za povratak protupravno zadržanog ili odvedenog djeteta i/ili zahtjev za ostvarivanje kontakata s djetetom.

Zastupanje u postupku

Članak 6.

(1) Dijete pred sudom zastupa posebni skrbnik - djelatnik centra za posebno skrbništvo kojeg imenuje sud.

(2) Sud će imenovati djetetu posebnog skrbnika u sljedećim slučajevima:

- a) ako je dijete protupravno odvela ili zadržala osoba koja nije zakonski zastupnik djeteta
- b) ako ima razloga sumnjati da se dijete nalazi u okolnostima ili u uvjetima rizičnim za njegov život i zdravlje, a roditelj odnosno zastupnik djeteta nije u mogućnosti odmah doći po dijete
- c) ako se utvrdi da se dijete izričito protivi boravku s osobom koja ga je protupravno odvela ili zadržala ili osobno traži zaštitu svojih prava ili
- d) u drugim slučajevima kada procjeni da je to u interesu djeteta.

(3) Stranke mogu poduzimati radnje u postupku osobno ili preko punomoćnika.

(4) Središnje tijelo ili sud može pozvati stranku koja ima punomoćnika da se pred Središnjim tijelom odnosno sudom osobno izjasni o činjenicama koje treba utvrditi u postupku.

(5) Stranka koju zastupa punomoćnik može uvijek doći pred Središnje tijelo odnosno sud i davati izjave pored svog punomoćnika.

(6) Središnje tijelo ovlašteno je u ime podnositelja zahtjeva za povratak djeteta pokrenuti sudski postupak sukladno članku 13. ovoga Zakona.

Zaštita najboljeg interesa i dobrobiti djeteta

Članak 7.

(1) Tijela iz članka 4. ovoga Zakona osobito će paziti na zaštitu prava i dobrobiti protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta.

(2) Dijete ima pravo na stručnu pomoć kako bi na prikladan način saznalo važne činjenice i okolnosti slučaja i izrazilo svoje mišljenje.

(3) Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

Nadležnost Središnjeg tijela

Članak 8.

(1) Središnje tijelo zaprima i prosljeđuje odnosno otprema zahtjeve za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta i zahtjeve za ostvarivanje prava na kontakte s osobama kojima to pravo pripada te obavlja ostale poslove propisane ovim Zakonom i Konvencijom.

(2) Središnje tijelo pruža informacije i pomoć podnositelju zahtjeva radi olakšanog pristupa sudu te pomaže u učinkovitom pristupu drugim nadležnim tijelima, a osobito pruža informacije o načinu podnošenja zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta te zahtjeva za ostvarivanje prava na kontakte, u skladu s Konvencijom i odredbama ovoga Zakona.

(3) Središnje tijelo surađuje i unaprjeđuje suradnju sa središnjim tijelima drugih država ugovornica i nadležnim tijelima drugih država ugovornica kako bi se osigurao što brži povratak djeteta i postigli ostali ciljevi Konvencije.

(4) Središnje tijelo, neposredno ili posredstvom drugih tijela i osoba, poduzima sve odgovarajuće mjere, a posebno za:

- a) otkrivanje mjesta gdje se nalazi dijete koje je protupravno odvedeno ili zadržano
- b) sprečavanje daljnjih eventualnih opasnosti za dijete ili predrasuda u odnosu na jednu od zainteresiranih strana, poduzimanjem ili predlaganjem poduzimanja privremenih mjera
- c) osiguranje dobrovoljnog vraćanja djeteta ili za postizanje sporazumnog rješenja
- d) razmjenu, prema potrebi, informacija u vezi sa socijalnim okruženjem djeteta
- e) pružanje općih informacija o važećem pravu u njihovoj državi u vezi s primjenom Konvencije
- f) pokretanje ili olakšavanje pokretanja sudskog ili upravnog postupka radi osiguranja povratka djeteta i, ovisno o slučaju, poduzimanja mjera radi organiziranja ili osiguravanja učinkovitog ostvarivanja prava na kontakte
- g) pružanje ili, ovisno o slučaju, olakšavanje dobivanja pravne pomoći i savjeta, uključujući i sudjelovanje branitelja i pravnih savjetnika

- h) poduzimanje potrebnih i prikladnih upravnih mjera za osiguranje sigurnog povratka djeteta
- i) osiguravanje uzajamne razmjene informacija o funkcioniranju Konvencije i, koliko je to moguće, otklanjanja svih prepreka do kojih može doći u njezinoj primjeni.

(5) Središnje tijelo poduzima i druge radnje iz svog djelokruga.

Postupanje po zahtjevu za povratak djeteta iz Republike Hrvatske

Članak 9.

(1) Zahtjev za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta s potrebnom dokumentacijom podnosi se Središnjem tijelu u izvorniku s ovjerenim prijevodom na hrvatski jezik.

(2) Ako je zahtjev iz stavka 1. ovoga članka s potrebnom dokumentacijom dostavljen na nekom drugom jeziku, zatražit će se od središnjeg tijela države iz koje je zahtjev poslan dopuna zahtjeva s ovjerenim prijevodom na hrvatski jezik u razumnom roku.

(3) Ako u državi podnositeljici nema mogućnosti prijevoda na hrvatski jezik, Središnje tijelo će u dogovoru sa središnjim tijelom te države, prihvatiti zahtjev s dokumentacijom u izvorniku ili u prijevodu na engleskom ili francuskom jeziku u kojem slučaju će Središnje tijelo osigurati prijevod na hrvatski jezik.

(4) Kada zaprimi zahtjev iz stavka 1. ovoga članka Središnje tijelo dostavit će povratnu obavijest o primitku zahtjeva koja sadržava podatke potrebne za žurnu razmjenu obavijesti za potrebe postupka.

(5) Središnje tijelo uputit će, u pravilu, putem nadležnog centra za socijalnu skrb obavijest osobi protiv koje je podnesen zahtjev za povratak protupravno zadržanog ili odvedenog djeteta o zaprimanju takvog zahtjeva te ju pozvati da Središnjem tijelu bez odgode dostavi pisano očitovanje o mogućnosti dobrovoljnog povratka djeteta, odnosno o ostvarivanju kontakata s djetetom.

(6) Ako utvrdi da zahtjevu nedostaje potrebna dokumentacija ili podaci, Središnje tijelo zatražit će dopunu zahtjeva prema odredbi članaka 3., 4., 5. te članka 8. Konvencije i naložiti podnositelju da u određenom roku dopuni svoj zahtjev.

(7) Središnje tijelo može odbiti daljnje postupanje po zahtjevu ako je očigledno da uvjeti iz Konvencije nisu ispunjeni.

(8) Obrazloženu obavijest o odbijanju daljnjeg postupanja po zahtjevu Središnje tijelo dostavit će podnositelju zahtjeva i/ili središnjem tijelu države iz koje je zahtjev poslan, ovisno o slučaju.

(9) U slučaju iz stavka 7. ovoga članka Središnje tijelo upoznat će podnositelja zahtjeva o mogućnosti neposrednog podnošenja zahtjeva nadležnom sudu te ga uputiti da u tom slučaju stajalište Središnjeg tijela nije obvezujuće za sud.

(10) Središnje tijelo redovito obavještava podnositelja zahtjeva o tijeku postupka.

(11) Po zahtjevu za povratak djeteta iz Republike Hrvatske Središnje tijelo postupa žurno.

Otkrivanje mjesta gdje se nalazi dijete i zaštita dobrobiti djeteta

Članak 10.

- (1) Središnje tijelo zatražiti će od nadležnog centra za socijalnu skrb i/ili ministarstva nadležnog za unutarnje poslove poduzimanje mjera i radnji za utvrđenje mjesta gdje se nalazi dijete.
- (2) Ministarstvo nadležno za unutarnje poslove u roku od 48 sati od saznanja, izvijestit će Središnje tijelo o utvrđenom mjestu gdje se nalazi dijete, kao i o pribavljenim podacima i obavijestima.
- (3) Ako postoji neodgodiva potreba zaštite prava i dobrobiti djeteta, policijski službenici će odmah izvijestiti nadležni centar za socijalnu skrb radi poduzimanja odgovarajućih mjera odnosno nadležno državno odvjetništvo ako postoji sumnja na počinjenje kaznenog djela te će o poduzetim mjerama izvijestiti Središnje tijelo.
- (4) U poduzimanju radnji policijski službenici će postupati u skladu s propisima kojima se uređuju poslovi i ovlasti policije.

Ustupanje predmeta

Članak 11.

- (1) Kad Središnje tijelo prema obavijesti ministarstva nadležnog za unutarnje poslove ili centra za socijalnu skrb sazna da se dijete nalazi u nekoj drugoj državi ugovornici bez odgode će izravno dostaviti zahtjev središnjem tijelu te države ugovornice i o tome obavijestiti središnje tijelo koje mu je poslalo zahtjev odnosno podnositelja zahtjeva.
- (2) Ako Središnje tijelo prema obavijesti ministarstva nadležnog za unutarnje poslove ili centra za socijalnu skrb potvrdi da se ne može utvrditi mjesto gdje se dijete nalazi o tome će bez odgode obavijestiti središnje tijelo države podnositelja zahtjeva odnosno podnositelja zahtjeva.

Obiteljska medijacija

Članak 12.

- (1) Kad zaprimi zahtjev iz druge države ugovornice Središnje tijelo ili sud obavijestit će stranke o mogućnosti mirnog rješenja spora u postupku obiteljske medijacije.
- (2) Postupak obiteljske medijacije ne utječe na pokretanje postupka pred sudom.
- (3) Obiteljska medijacija se može provoditi neovisno o sudskom postupku, prije pokretanja sudskog postupka, za vrijeme njegova trajanja ili nakon dovršetka sudskog postupka.
- (4) Obiteljsku medijaciju provode obiteljski medijatori za prekogranične sporove upisani u registar obiteljskih medijatora koji vodi ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.
- (5) U obiteljskoj medijaciji može sudjelovati i dijete, a može se provoditi i bez prisustva djeteta.

(6) Kad se obiteljska medijacija provodi bez prisustva djeteta, dijete mora sukladno svojoj dobi i zrelosti od strane stručnjaka biti upoznato sa svim bitnim činjenicama i imati mogućnost izraziti svoje mišljenje.

(7) Obavijest da će se provoditi obiteljska medijacija obiteljski medijator dostavit će Središnjem tijelu i sudu.

(8) Po primitku obavijesti sud može zastati s postupkom sukladno zakonu kojim se uređuju obiteljskopравни odnosi.

(9) Sud može odrediti rok u kojem će se provesti postupak obiteljske medijacije.

(10) O postignutom sporazumu obiteljski medijator obavijestit će Središnje tijelo, odnosno sud.

(11) Podnositelj zahtjeva dužan je sporazum iz stavka 10. ovoga članka dostaviti sudu osobno ili preko punomoćnika, odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana postizanja sporazuma.

(12) Sud će utvrditi je li sporazum iz stavka 10. ovoga članka u skladu s najboljim interesom djeteta, je li protivan pravnom poretku Republike Hrvatske ili javnom interesu.

(13) O odobrenju sporazuma iz stavka 10. ovoga članka sud odlučuje rješenjem.

(14) Postupak prekogranične obiteljske medijacije provodi se sukladno zakonu kojim se uređuju obiteljskopравни odnosi.

Postupak pred nadležnim sudom

Članak 13.

(1) Postupak pred nadležnim sudom pokreće stranka podnošenjem zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta osobno, putem punomoćnika ili putem Središnjeg tijela.

(2) Stranka može istovremeno uz zahtjev za povratak djeteta predložiti izricanje mjera osiguranja iz članka 20. ovoga Zakona, kao i predložiti da sud zatraži jamstva iz članka 21. ovoga Zakona.

Nadležnost i sastav suda

Članak 14.

(1) O zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta odlučuje Općinski građanski sud u Zagrebu.

(2) O žalbama protiv odluke općinskog suda iz stavka 1. ovoga članka odlučuje Županijski sud u Zagrebu.

(3) Drugostupanjski sud povodom žalbe protiv prvostupanjske odluke odlučuje u vijeću od tri suca.

Pravila postupka

Članak 15.

(1) O zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud rješava po pravilima izvanparničnog postupka.

(2) U postupku za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta primjenjuju se opće odredbe posebnih izvanparničnih postupaka sukladno zakonu kojim se uređuju obiteljskopравни odnosi, odredbe posebnih postupaka ovrhe radi predaje djeteta odnosno radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom te odredbe posebnih postupaka osiguranja propisanih zakonom kojim se uređuju obiteljskopравни odnosi, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

(3) Ako pojedina pitanja u postupku nije moguće riješiti po pravilima izvanparničnog postupka, odgovarajuće se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak.

Žurnost postupka

Članak 16.

(1) Sudski postupak radi povratka protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta je žuran.

(2) Sud će poduzeti sve potrebne mjere kako bi odluku o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta donio unutar roka od šest tjedana.

(3) Stranke su dužne dati svoj doprinos u razjašnjenju činjeničnog stanja kako bi se postupak završio u roku predviđenom u stavku 2. ovoga članka.

(4) Stranke se na ročišta mogu pozvati telefonom, brzojavom ili elektroničkim putem u skladu s posebnim zakonom te će se o tome sastaviti službena bilješka, ako o zakazivanju ročišta, s obzirom na to kako je obavljeno, nema drugog pisanog dokaza.

Povrat u prijašnje stanje

Članak 17.

U postupku povodom zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta povrat u prijašnje stanje nije dopušten.

Posebne odredbe o postupku pred sudom

Članak 18.

(1) U postupku radi povratka protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud može donositi odluke i bez održavanja usmene rasprave.

(2) Sud po službenoj dužnosti utvrđuje sve činjenice koje su važne za odluku o zahtjevu za povratak djeteta te radi toga može izvoditi sve potrebne dokaze.

(3) Izjave stranaka u sudskom postupku mogu se dati i u pisanom obliku.

(4) Sud može prihvatiti kao valjane izjave svjedoka dane u pisanom obliku i ovjerene od ovlaštenog tijela kao i pisane izjave dane pod prisegom, a u skladu s pravom države u kojoj je dana izjava.

(5) U postupku povodom zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta javnost je isključena.

(6) Sud je dužan tijekom cijelog postupka voditi računa o mogućnosti ostvarivanja prava osobnog kontakta roditelja i djeteta, imajući u vidu najbolji interes djeteta.

(7) Odluku o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud može donijeti i bez nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njegovog punomoćnika, ako ocijeni da njihova nazočnost nije nužna.

(8) Sud ne može donijeti odluku o odbijanju zahtjeva za povratak djeteta, a da prije toga nije pružio mogućnost saslušanja stranke koja je podnijela taj zahtjev.

(9) Sud ne može donijeti odluku o prihvaćanju zahtjeva za povratak djeteta, a da prije toga nije pružio mogućnost saslušanja stranke protiv koje je podnesen taj zahtjev.

(10) Sud će odluku o zahtjevu za povratak djeteta donijeti, objaviti, izraditi i uručiti ili otpremiti u roku od osam dana od dana zaključenja rasprave.

Međunarodna suradnja sudova

Članak 19.

U postupku povodom zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud može surađivati sa sudom druge države u okviru izravne sudačke komunikacije odnosno putem odgovarajuće mreže sudaca.

Mjere osiguranja

Članak 20.

(1) Sud može po prijedlogu stranaka, centra za socijalnu skrb ili po službenoj dužnosti izreći potrebne mjere radi zaštite najboljeg interesa i dobrobiti djeteta, radi osiguranja povratka djeteta te radi ostvarivanja prava na kontakte.

(2) Mjere osiguranja moraju biti razmjerne opasnosti radi koje se izriču.

(3) Sud će odrediti trajanje mjere iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Tijekom postupka sud može izreći sve potrebne mjere, a osobito:

1. zabrane napuštanja mjesta gdje se dijete nalazi, odnosno zabrane napuštanja područja Republike Hrvatske, ako postoji opravdana bojazan da će osoba kod koje se dijete nalazi promijeniti mjesto boravišta djeteta

2. osiguranja kontakata djeteta i roditelja ako postoji opravdana bojazan da će osoba kod koje se dijete nalazi onemogućavati kontakte
3. oduzimanja svih osobnih isprava djeteta, koje služe za prijelaz državne granice, ako postoji opravdana bojazan da će dijete biti odvedeno u drugu državu
4. obveze javljanja policiji tijekom razdoblja odvijanja kontakata prema odluci suda, ako postoji opravdana bojazan da bi osoba koja ima pravo na kontakte mogla zlouporabiti pravo na kontakte
5. nadzor nad kontaktima koji provodi stručna osoba po potrebi u prisutnosti drugog člana obitelji ako postoji opravdana bojazan da se kontakti ne ostvaruju na dobrobit djeteta ili ako se kontakti nisu ostvarivali duže vrijeme, a postoji potreba da se dijete pripremi za ostvarivanje kontakata
6. obvezivanja roditelja koji ima pravo na kontakte da drugog roditelja unaprijed obavijesti o detaljnom planu ostvarivanja kontakata, ako postoji bojazan da će roditelj zlouporabiti pravo na kontakte
7. oduzimanja djeteta, ako postoji opravdana bojazan da je ugrožen život, zdravlje i psihofizički razvoj djeteta.

(5) Ako sud odredi mjeru oduzimanja osobne isprave djeteta koja služi za prijelaz državne granice ili mjeru zabrane napuštanja mjesta gdje se dijete nalazi odnosno područja Republike Hrvatske, dužan je odmah:

1. o tome obavijestiti nadležnu policijsku upravu radi evidentiranja zabrane izdavanja odnosno oduzimanja svake osobne isprave koja služi za prijelaz državne granice u evidencijama zabrana i zaštitnih mjera i
2. odrediti registraciju zabrane napuštanja područja Republike Hrvatske u državnom ili prekograničnom informacijskom sustavu.

Jamstva

Članak 21.

(1) Sud može po prijedlogu stranaka, centra za socijalnu skrb ili po službenoj dužnosti u drugoj državi u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja, zatražiti odgovarajuća jamstva, a osobito jamstva:

1. osobne sigurnosti djeteta i roditelja
2. zaštite života i zdravlja djeteta i roditelja
3. privremenog osiguranja odgovarajućih životnih uvjeta djetetu i roditelju, i
4. druga odgovarajuća jamstva.

(2) Stranke se mogu tijekom postupka obiteljske medijacije sporazumjeti o uvjetima povratka ili ostanka djeteta, u kojem slučaju će jamstva biti sastavni dio sporazuma.

Odluke suda

Članak 22.

(1) U postupku o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud donosi odluke u obliku rješenja i zaključka.

(2) Rješenjem sud odlučuje o zahtjevu koji se tiče glavne stvari i sporednih traženja.

(3) Zaključkom sud izdaje nalog službenoj osobi ili tijelu tog postupka za obavljanje pojedinih radnji te njime odlučuje o upravljanju postupkom.

(4) O izricanju mjere sigurnosti iz članka 20. ovoga Zakona i traženju jamstva iz članka 21. ovoga Zakona sud odlučuje rješenjem.

(5) U rješenju kojim prihvaća zahtjev za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud će odrediti način, vrijeme i mjesto povratka djeteta.

(6) U rješenju o zahtjevu za povratak djeteta sud će odlučiti i o tome tko je dužan snositi nastale troškove povodom postupka, uključujući i troškove iz članka 26. stavka 4. Konvencije.

(7) Rješenje suda kojim se odlučuje o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta mora biti obrazloženo.

Oslobođenje od pristojbi

Članak 23.

U postupku povodom zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta odnosno povodom zahtjeva za kontakt s djetetom stranke su oslobođene plaćanja sudskih i upravnih pristojbi.

Dostava sudske odluke Središnjem tijelu

Članak 24.

Sud će prijepis pravomoćne odluke o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta uvijek dostaviti na znanje Središnjem tijelu, pa i u slučaju kada je tu odluku sukladno članku 11. stavku 6. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća br. 2201/2003) neposredno dostavio sudu ili središnjem tijelu u inozemstvu.

Pravni lijekovi

Članak 25.

(1) Protiv rješenja iz članka 12. stavka 13. i članka 22. stavka 1. i 4. ovoga Zakona stranke mogu podnijeti žalbu u roku od osam dana od dostave prijepisa odluke.

(2) Rješenje kojim se određuje povratak djeteta u drugu državu ugovornicu ima pravni učinak po pravomoćnosti.

(3) Pravovremeno podnesena žalba sprječava da rješenje suda o zahtjevu za povratak djeteta postane pravomoćno u dijelu u kojem se pobija žalbom.

(4) Drugostupanjski sud će odluku o žalbi podnesenoj protiv rješenja prvostupanjskog suda donijeti u roku od 30 dana od dana primitka žalbe.

(5) Protiv zaključka iz članka 22. stavka 3. žalba nije dopuštena.

(6) Revizija i prijedlog za ponavljanje postupka u postupku povodom zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta nisu dopušteni.

Ovrha

Članak 26.

Ako osoba koja protupravno drži dijete odbije predati dijete sukladno odluci suda iz članka 22. ovoga Zakona, postupak ovrhe provodi se prema pravilima ovrhe radi predaje djeteta propisanim zakonom kojim se uređuju obiteljskopравни odnosi.

Postupanje po zahtjevu za povratak djeteta u Republiku Hrvatsku

Članak 27.

(1) Kad je zahtjev po kojem je potrebno postupati u drugoj državi ugovornici podnesen neposredno Središnjem tijelu Republike Hrvatske, ono će zahtjev s dokumentacijom otpremiti središnjem tijelu druge države ugovornice ako utvrdi da su ispunjeni uvjeti za postupanje po Konvenciji.

(2) Ako Središnje tijelo Republike Hrvatske utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti za postupanje prema Konvenciji bez odgode će o tome izvijestiti podnositelja zahtjeva.

(3) Zahtjev, uključujući i dokumentaciju, kojim se pokreće postupak u nekoj drugoj državi dostavlja se Središnjem tijelu na hrvatskom jeziku s priloženim prijevodom na jezik države u koju se dostavlja zahtjev ili, gdje to nije moguće s prijevodom na francuski ili engleski jezik.

(4) Sud može po zahtjevu stranog suda ili središnjeg tijela države ugovornice, radi zaštite najboljeg interesa i dobrobiti djeteta i roditelja kada se protupravno odvedeno ili zadržano dijete vraća u Republiku Hrvatsku odrediti jamstva iz članka 21. stavka 1. ovoga Zakona.

(5) Ako tijelo druge države nadležno za odlučivanje o povratku djeteta zahtijeva određena jamstva za povratak djeteta iz stavka 4. ovoga članka, sud u Republici Hrvatskoj saslušat će podnositelja zahtjeva i uzeti njegovu izjavu o mogućnostima ispunjenja zahtijevanih uvjeta povratka uz upozorenje o postojanju kaznene odgovornosti u slučaju davanja lažnog iskaza.

Očitovanje iz članka 15. Konvencije

Članak 28.

(1) Očitovanje iz članka 15. Konvencije može dati sud koji je donio odluku o roditeljskoj skrbi.

(2) Središnje tijelo može, u okviru svojih mogućnosti, pružiti pomoć podnositelju zahtjeva u pribavi očitovanja iz članka 15. Konvencije.

Postupanje po zahtjevu za kontakte

Članak 29.

- (1) Odredbe ovoga Zakona odgovarajuće se primjenjuju i na zahtjeve za ostvarivanje kontakata s djetetom.
- (2) Zahtjevi za ostvarivanje kontakata mogu se podnijeti kao samostalni zahtjevi i tijekom postupka za povratak djeteta.
- (3) Središnje tijelo poduzima odgovarajuće mjere za ostvarivanje kontakata iz svog djelokruga, te obavješćuje o preprekama za ostvarivanje kontakata.
- (4) Sud tijekom postupka vodi računa o ostvarivanju prava na kontakte u skladu s člankom 18. stavkom 6. ovoga Zakona.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 30.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijeti će odluku iz članka 4. stavka 5. ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 31.

- (1) Postupci koji su pokrenuti, a nisu pravomoćno okončani do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se prema propisima koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja postupka.
- (2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, odredbe članaka 7., 13., 16., 18., 19., 20. i 21. odgovarajuće se primjenjuju na postupke pokrenute prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 32.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. siječnja 2019. godine.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Konvencija o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece potpisana je u Hagu 25. listopada 1980. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija). Temeljem Odluke o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju notifikacije o sukcesiji, od 7. travnja 1994. godine (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 4/94), Republika Hrvatska stranka je Konvencije od 8. listopada 1991. godine.

Člankom 141. Ustava Republike Hrvatske propisano je da međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom, i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj snazi su iznad zakona. Njihove se odredbe mogu mijenjati ili ukidati samo uz uvjete i na način koji su njima utvrđeni, ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava.

Člankom 145. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske propisano je da se pravni akti doneseni u institucijama Europske unije (EU) u Republici Hrvatskoj primjenjuju u skladu s pravnom stečevinom Europske unije. Sukladno tomu prednost u hijerarhiji pravnih izvora jasno proizlazi iz članka 288. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Za ovdje relevantno područje međunarodne otmice djece odredbe sadržava i Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000. (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća br. 2201/2003).

Člankom 5. Zakona o sudovima (Narodne novine, br. 28/13, 33/15, 82/15 i 82/16) propisano je da sudovi sude na temelju Ustava, međunarodnih ugovora, zakona i drugih važećih izvora prava.

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu (u daljem tekstu: Sud) donio je dana 15. prosinca 2005. godine presudu u predmetu K.E. protiv Republike Hrvatske (zahtjev br. 35030/04) kojom je utvrdio povredu ljudskih prava od strane Republike Hrvatske, i to prava na poštivanje privatnog i obiteljskog života podnositeljice sukladno članku 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06 i 2/10, u daljnjem tekstu: Konvencija za zaštitu ljudskih prava). Povreda Konvencije za zaštitu ljudskih prava utvrđena je zbog predugog trajanja postupka za povrat podnositeljici protupravno odvedenog i zadržanog djeteta, koji se na temelju Konvencije vodio u Republici Hrvatskoj. Postupak povratka u nadležnosti je izvršne i sudske vlasti. Više raznih institucija i sudskih razina nisu žurno niti u razumnom roku uspjele provesti postupak povratka djeteta majci, što je posljedica manjkavosti u nacionalnim propisima i u primjeni tih propisa, posebice Konvencije. Republika Hrvatska dužna se podvrgnuti konačnoj presudi Suda i izvršiti je sukladno članku 46. Konvencije Vijeća Europe. Radi izvršenja presude od strane države pred Odborom ministara Vijeća Europe uz individualne mjere, odnosno uklanjanje navedene povrede (vraćanje djeteta majci), bilo je potrebno poduzeti i opće mjere radi sprječavanja sličnih povreda Konvencije Vijeća Europe u budućnosti. Konvencija ima za cilj osigurati što žurniji povratak nezakonito odvedenog djeteta ili djeteta zadržanog u nekoj državi ugovornici, odnosno osigurati da se pravo na skrb i ostvarivanje kontakata s djetetom po pravu jedne države ugovornice stvarno poštuju u drugoj državi ugovornici.

Nakon utvrđenja da mjerodavni domaći propisi nisu u potpunosti usklađeni s Konvencijom, zastupnica Vlade Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava je na temelju ovlaštenja iz Uredbe o zastupniku Vlade pred Europskim sudom za ljudska prava (članak 9. Uredbe, Narodne novine, br. 11/99, 115/00, 70/01, 7/02 i 21/04) pokrenula postupak za usklađivanje domaćih propisa s Konvencijom.

Sud je 12. ožujka 2015. godine donio odluku u predmetu protiv Hrvatske (broj zahtjeva 22643/14) i 8. listopada 2015. godine u predmetu (broj zahtjeva 56163/12) u kojima je utvrdio povredu prava na poštivanje privatnog i obiteljskog života iz članka 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, kao središnje tijelo državne uprave određeno za obavljanje poslova Središnjeg tijela Republike Hrvatske iz članka 7. Konvencije, donijelo je 8. lipnja 2016. godine Odluku o osnivanju Radne skupine za izradu Nacrta prijedloga zakona o provedbi Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece. U Radnu skupinu imenovani su predstavnici središnjih tijela državne uprave nadležnih za poslove pravosuđa, unutarnjih poslova, vanjskih i europskih poslova, socijalne skrbi te predstavnici sudbene vlasti, odvjetništva, akademske zajednice itd.

Prema važećim propisima, nadležnost tijela i njihovo postupanje odnosno ovlasti u postupcima pokrenutim temeljem Konvencije sadržani su u više nacionalnih propisa. Stoga je ocijenjeno kako bi se donošenjem jednog jedinstvenog zakona kojim bi se uredili svi aspekti koji se odnose na primjenu Konvencije omogućila učinkovitija provedba postupaka temeljem Konvencije. Tim više što postupanje po Konvenciji zahtijeva usklađeno djelovanje tijela državne uprave i pravosuđa pa se zadani cilj osiguranja učinkovitije i dosljedne provedbe Konvencije bolje može ostvariti donošenjem posebnog zakona. Iako materija koja se uređuje ovim Zakonom ulazi u šire područje međunarodnog privatnog prava i šire područje obiteljskog prava, ocijenjeno je da se bolji rezultat može postići donošenjem posebnog propisa nego izmjenama i dopunama propisa kojim se uređuju pitanja međunarodnog privatnog prava odnosno propisa kojim se uređuju pitanja obiteljskog prava. Ukratko, ovim Zakonom bi se omogućila učinkovitija primjena predmetne Konvencije.

Konačno, cilj donošenja ovoga Zakona je jasno utvrđivanje ovlasti policije, središnjeg tijela, centara za socijalnu skrb i sudova, u svrhu osiguranja povratka protupravno odvedenog odnosno zadržanog djeteta ili ostvarivanja prekograničnih kontakata roditelja s djetetom.

Ovim Zakonom ne reproduciraju se materijalne odredbe Konvencije, već se detaljno uređuje postupanje upravnih tijela i sudova u Republici Hrvatskoj u onoj mjeri u kojoj sama Konvencija ostavlja takvo diskrecijsko pravo državama ugovornicama Konvencije, imajući u vidu progresivnu implementaciju Konvencije.

Ovaj Zakon je u najvećoj mogućoj mjeri usklađen s preporukama Haške konferencije za međunarodno privatno pravo, Pojašnjavajućim izvješćem uz Konvenciju (Izvješće Perez-Vera) i Vodičima za praktičnu primjenu Konvencije.

U Republici Hrvatskoj nadležna tijela za primjenu Konvencije su sudovi, centri za socijalnu skrb, policija i druga tijela za čijom se pomoći ukaže potreba, sukladno svom djelokrugu i nadležnosti.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) kao Središnje tijelo poslalo je u 2015. godini ukupno 11 zahtjeva za povratak djeteta iz druge države ugovornice u Republiku Hrvatsku. Ministarstvo je u 2015. godini od strane druge države ugovornice zaprimilo ukupno dva zahtjeva za povratak djeteta iz Republike Hrvatske. U odnosu na zahtjeve za povratak djeteta iz druge države ugovornice u Republiku Hrvatsku prosječno vrijeme između podnošenja zahtjeva sudu do donošenja konačne odluke iznosilo je 82 dana dok je, u odnosu na zahtjeve za povratak djeteta od strane druge države ugovornice iz Republike Hrvatske prosječno vrijeme između podnošenja zahtjeva sudu do donošenja konačne odluke iznosilo 129 dana. U odnosu na zahtjeve za povratkom djeteta iz druge države ugovornice u Republiku Hrvatsku u 2015. godini donesena je sudska odluka o vraćanju djeteta u jednom predmetu te je dijete dobrovoljno vraćeno u jednom predmetu, a u dva predmeta je sudskom odlukom odbijen zahtjev za povratak djeteta. U istoj godini, u odnosu na zahtjeve od strane druge države ugovornice za povratkom djeteta iz Republike Hrvatske, donesene su dvije odluke o vraćanju djeteta, dok odluka koje bi uključivale dobrovoljno vraćanje djeteta ili kojima bi se odbijao povratak djeteta nije bilo. Predmetni podaci upisani su u odgovarajuće baze podataka Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu (u daljnjem tekstu: Haška konferencija). Ministarstvo ne raspolaže podacima o predmetima u kojima su stranke samostalno i neposredno podnosile zahtjeve za povratak djeteta nadležnim sudovima u Republici Hrvatskoj, odnosno nadležnim sudovima u drugim državama ugovornicama. U 2016. godini Ministarstvo je zaprimilo devet zahtjeva za povratak djeteta iz Republike Hrvatske u drugu državu te, 17 zahtjeva za povratak djeteta u Republiku Hrvatsku iz druge države ugovornice. U 2016. godini Ministarstvo je zaprimilo pet zahtjeva za ostvarivanje kontakata s djetetom koje se nalazi na području Republike Hrvatske te osam zahtjeva za ostvarivanje kontakata s djetetom koje se nalazi izvan Republike Hrvatske. U 2017. godini Ministarstvo je zaprimilo pet zahtjeva za povratak djeteta iz Republike Hrvatske te 14 zahtjeva za povratak djeteta u Republiku Hrvatsku. U 2017. godini Ministarstvo je zaprimilo sedam zahtjeva za ostvarivanje kontakata s djetetom koje se nalazi izvan Republike Hrvatske dok nije bilo zahtjeva za ostvarivanje kontakata s djetetom koje se nalazi na području Republike Hrvatske.

U svakom predmetu nastoji se slijediti Konvencijski rok od šest tjedana iz članka 11. Konvencije, međutim, postupci u prosjeku traju duže nego je to predviđeno Konvencijom i praksom Suda te Uredbom Vijeća br. 2201/2003 kao i praksom Suda EU.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM UREĐUJU

Predloženim Zakonom se:

- uređuje nadležnost, ovlasti i postupanje Središnjeg tijela, sudova i drugih tijela u predmetima međunarodnog protupravnog odvođenja i zadržavanja djece, a čije postupanje se temelji na načelima žurnosti u postupanju i osiguranju žurnog povratka protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta; uvažavanju najboljeg interesa i dobrobiti djeteta i osiguravanju prava na kontakte,
- određuje Središnje tijelo za zaprimanje, prosljeđivanje odnosno otpremanje zahtjeva te izvršavanje drugih obveza koje Konvencija predviđa za to tijelo, nadležnost Središnjeg tijela i ovlasti Središnjeg tijela,
- propisuje mogućnost provedbe obiteljske medijacije u postupcima pokrenutim temeljem Konvencije,

- propisuje postupanje po zahtjevu za povratak djeteta iz Republike Hrvatske, uključujući postupanje radi otkrivanja mjesta gdje se dijete nalazi, pokretanje postupka pred nadležnim sudom te postupanje suda kao i provedba ovrhe,
- jasno određuju ovlasti Središnjeg tijela i ostalih sudionika u postupku, što pridonosi učinkovitosti postupanja. Definiraju se posebne procesne ovlasti Središnjeg tijela te ovlasti drugih nadležnih tijela, poput centra za socijalnu skrb i policije. Jasno određivanje i razgraničavanje djelokruga svih uključenih tijela te precizno određivanje rokova za postupanje omogućit će njihovo ažurno i usklađeno djelovanje u cilju vraćanja protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta u razumnom roku,
- predviđaju mjere osiguranja koje sud može izreći tijekom postupka, radi zaštite najboljeg interesa djeteta, zaštite prava na kontakte te radi osiguranja povratka djeteta. Osim toga, propisuju se i jamstva koja sud može zatražiti od strane države u cilju zaštite dobrobiti djeteta i roditelja odnosno koja hrvatski sud može odrediti za potrebe provedbe postupka radi povratka djeteta u Republiku Hrvatsku,
- propisuje koncentracija nadležnosti sudova određivanjem jednoga suda u Republici Hrvatskoj koji će biti nadležan za postupanje u postupcima pokrenutim temeljem Konvencije u prvom stupnju te određivanjem jednog suda za odlučivanje u drugom stupnju,
- propisuje sadržaj odluke o povratku djeteta te se uređuju rokovi za postupanje tijela odnosno stranaka u postupku,
- propisuje način postupanja povodom zahtjeva radi povratka djeteta u Republiku Hrvatsku kao i odgovarajuću primjenu odredaba ovoga Zakona na zahtjeve radi ostvarivanja kontakata s djetetom.

III. OBJAŠNJENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Predloženim člankom se određuju pitanja koja se uređuju Zakonom o provedbi Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, Hag 1980. (u daljnjem tekstu: Konvencija). Zakonom se uređuju: nadležnost i ovlasti tijela te postupak u Republici Hrvatskoj u svezi sa zahtjevima koji se podnose temeljem odredaba Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, Hag 1980. te korištenje pojmova koji imaju rodno značenje.

Uz članak 2.

Predloženim člankom 2. propisuje se primjena odgovarajućih odredaba Konvencije o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i o mjerama za zaštitu djece od 19. listopada 1996. (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 5/09.) (u daljnjem tekstu: Konvencija o mjerama za zaštitu djece), unutar polja primjene.

Nadalje, određuje se značenje pojma međunarodna otmica djeteta u smislu Konvencije odnosno kada će se smatrati da je došlo do međunarodne otmice djece te način stjecanja prava na skrb o djetetu, kao pravnog temelja za podnošenje zahtjeva. U primjeni ovoga Zakona međunarodnom otmicom djece smatrat će se protupravno odvođenje i/ili zadržavanje djeteta

- a) ako predstavlja povredu prava na skrb o djetetu koje je osobi, ustanovi ili nekom drugom tijelu, zajednički ili pojedinačno, dodijeljeno na temelju prava države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja; i
- b) ako se u vrijeme odvođenja ili zadržavanja to pravo uistinu ostvarivalo zajednički ili pojedinačno, ili bi se bilo ostvarivalo da nije došlo do odvođenja ili zadržavanja.

Pravo na skrb o djetetu iz ovoga članka može se posebice steći na temelju zakona ili na temelju sudske ili upravne odluke odnosno na temelju sporazuma koji prema pravu države u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja ima pravni učinak te se naglašava mogućnost izricanja mjera osiguranja te pružanja i zahtijevanja jamstava radi sigurnog povratka djeteta te neometanog ostvarivanja prava djeteta na kontakte.

Uz članak 3.

Člankom 3. utvrđuje se da je cilj Zakona osiguranje žurnog povratka protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta te osiguranje ostvarivanja kontakata djeteta s roditeljem od kojega je odvojeno i s drugim osobama kojima to pravo pripada, vodeći računa o poticanju roditeljskog sporazumijevanja i zaštiti najboljeg interesa i dobrobiti djeteta. Člankom 1. Konvencije propisano je da su ciljevi Konvencije osigurati što brži povratak djece protupravno odvedene ili zadržane u nekoj državi ugovornici i osigurati da se prava na skrb o djetetu i prava na kontakt prema pravu jedne države ugovornice dosljedno poštuju u ostalim državama ugovornicama.

Uz članak 4.

Ovim člankom u stavku 1. utvrđuje se da su, osim Središnjeg tijela, i druga tijela nadležna za provedbu Konvencije (sud, ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, centar za socijalnu skrb i sva druga tijela za čijom se pomoći ukaže potreba u slučajevima protupravnog odvođenja ili zadržavanja djece).

Stavkom 2. ovoga članka utvrđuje se da je ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi središnje tijelo za provedbu Konvencije odnosno za ostvarivanje obveza utvrđenih ovim Zakonom.

Stavkom 3. ovoga članka se određuje nužnost pravne i druge suradnje prethodno navedenih tijela sa središnjim i drugim nadležnim tijelima država ugovornica Konvencije kako bi se kroz razmjenu informacija postigla ujednačenost prakse u provedbi Konvencije.

Stavkom 4. i 5. ovoga članka se određuje obveza imenovanja kontakt suca odnosno sudaca Republike Hrvatske u Međunarodnu hašku mrežu sudaca te ovlast ministru nadležnom za poslove pravosuđa za imenovanjem suca. Prepoznajući prednosti suradnje u okviru izravne sudačke komunikacije te imenovanja kontakt sudaca u Međunarodnoj haškoj mreži sudaca pri Haškoj konferenciji više od 80 država imenovalo je suce u navedenu mrežu sudaca. Sukladno preporukama Haške konferencije, države koje to još nisu učinile potiču se imenovati suce u mrežu sudaca.

Uz članak 5.

Ovim člankom propisuje se tko su stranke u postupku.

Stranke u postupku su osoba, ustanova ili drugo tijelo koje podnosi zahtjev za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta i/ili zahtjev za ostvarivanje kontakata s djetetom

i osoba protiv koje je podnesen zahtjev za povratak protupravno zadržanog ili odvedenog djeteta i/ili zahtjev za ostvarivanje kontakata s djetetom.

Uz članak 6.

U stavku 1. ovoga članka uređuje se pitanje zastupanja djeteta po posebnom skrbniku. Sud imenuje posebnog skrbnika djetetu.

U stavku 2. ovoga članka određuju se slučajevi kad će sud imenovati djetetu posebnog skrbnika u postupcima pokrenutim temeljem Konvencije.

U stavku 3. i 4. ovoga članka utvrđuje se da stranke mogu pred sudom i pred središnjim tijelom poduzimati radnje osobno ili po punomoćniku.

U stavku 5. ovoga članka utvrđuje se i da se stranke koje imaju punomoćnika mogu i osobno izjašnjavati pred sudom.

U stavku 6. ovoga članka propisana je ovlast Središnjeg tijela da u ime podnositelja zahtjeva pokrene postupak odnosno podnese prijedlog sudu sukladno članku 13. Zakona. Ovime se jasno naznačuje ovlast Središnjeg tijela da u ime podnositelja zahtjeva pokrene sudski postupak no isto se ne odnosi na daljnje zastupanje u tom postupku. Ova odredba je u svezi sa člankom 7. stavkom 2. točkom f) Konvencije.

Uz članak 7.

U stavku 1. ovoga članka se određuje da će nadležna tijela osobito paziti na zaštitu prava i dobrobiti protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta. Zaštita najboljeg interesa djeteta je jedan od ključnih načela na kojima se temelji Konvencija te je pravni standard koji je utvrđen u Konvenciji o pravima djeteta i o kojem uvijek treba voditi računa u postupcima nadležnih tijela.

U stavku 2. i 3. ovoga članka utvrđeno je da dijete ima pravo na stručnu pomoć, kako bi na prikladan način, u najranijoj fazi postupka, saznalo važne činjenice i okolnosti slučaja i izrazilo svoje mišljenje koje će se uzeti u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

Uz članak 8.

Ovim člankom određuje se nadležnost i ovlasti Središnjeg tijela u provedbi Konvencije. Središnje tijelo zaprima i prosljeđuje odnosno otprema zahtjeve za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta, zaprima zahtjeve za ostvarivanje prava na kontakte s osobama kojima to pravo pripada te obavlja ostale poslove predviđene ovim Zakonom i Konvencijom.

Središnje tijelo pruža informacije i pomoć podnositelju zahtjeva radi olakšanog pristupa sudu te pomaže u učinkovitom pristupu drugim nadležnim tijelima, a osobito pruža informacije o načinu podnošenja zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta te zahtjeva za ostvarivanje prava na kontakte, sukladno Konvenciji i odredbama ovoga Zakona.

Središnje tijelo neposredno ili uz pomoć drugih tijela i osoba poduzima odgovarajuće mjere za što brži i učinkovitiji postupak po zahtjevu za povratak djeteta ili za osiguranje održavanja kontakata s djetetom.

Tako se daje ovlast Središnjem tijelu da, neposredno ili posredstvom drugih poduzima sve odgovarajuće mjere za:

- otkrivanje mjesta na kojem se nalazi dijete koje je protupravno odvedeno ili zadržano u koju svrhu Središnje tijelo može angažirati centar za socijalnu skrb ili policiju radi pronalaženja djeteta, ovisno o slučaju
- sprečavanje daljnjih opasnosti za dijete ili predrasuda u odnosu na jednu od zainteresiranih strana, poduzimanjem ili predlaganjem poduzimanja privremenih mjera. Primjerice, može zatražiti od centra za socijalnu skrb privremeno odvajanje djeteta od osobe koja ga je protupravno odvela ili od središnjeg tijela podnositelja zahtjeva dopunu zahtjeva ispravama, kako bi se otklonile možebitne predrasude u odnosu na podnositelja zahtjeva s obzirom na podneseni zahtjev
- osiguranje dobrovoljnog vraćanja djeteta ili za postizanje sporazumnog rješenja
- razmjenu, prema potrebi, informacija u svezi sa socijalnim okruženjem djeteta
- pružanje općih informacija o važećem pravu u Republici Hrvatskoj u svezi s primjenom Konvencije
- pokretanje ili olakšavanje pokretanja sudskog postupka radi osiguranja povratka djeteta i, ovisno o slučaju, poduzimanja mjera radi organiziranja ili osiguranja učinkovitog prava na kontakte
- pružanje ili, ovisno o slučaju, olakšavanje dobivanja pravne pomoći i savjeta, uključujući i sudjelovanje punomoćnika i pravnih savjetnika
- za poduzimanje potrebnih i prikladnih upravnih mjera za osiguranje sigurnog povratka djeteta, primjerice, pribavljanje putnih isprava za dijete, osiguranje pratnje djetetu, osiguranje prijevoza i slično
- osiguravanje uzajamne razmjene obavijesti o primjeni i provedbi Konvencije i, koliko je to moguće, otklanjanja svih prepreka do kojih može doći u njezinoj primjeni. Središnje tijelo surađuje s drugim središnjim tijelima i razmjenjuje informacije koje se tiču postupaka i provedbe Konvencije. Obveza je Središnjeg tijela surađivati sa Stalnim uredom Haške konferencije za međunarodno privatno pravo i pružati mu sve potrebne informacije u svezi s provedbom Konvencije kao i sudjelovati u radu Posebnog odbora za provedbu Konvencije i Haške konferencije.

Uz članak 9.

Ovim člankom se u stavku 1., 2. i 3. određuje, u skladu s člankom 24. Konvencije, da će zahtjev s potrebnom dokumentacijom Središnje tijelo prihvatiti u izvorniku s ovjerenim prijevodom na hrvatski jezik. Ako je zahtjev s dokumentacijom dostavljen na nekom drugom jeziku, zatražit će se od središnjeg tijela države iz koje je zahtjev poslan, dopuna zahtjeva u razumnom roku s odgovarajućim prijevodom na hrvatski jezik od strane ovlaštenog prevoditelja. Ako u državi podnositeljici nema mogućnosti prijevoda na hrvatski jezik, Središnje tijelo će u dogovoru sa središnjim tijelom te države, prihvatiti zahtjev s dokumentacijom u izvorniku ili prijevod na engleskom ili francuskom jeziku u kojem slučaju će Središnje tijelo osigurati prijevod na hrvatski jezik.

U stavku 4. ovoga članka uređuje se način postupanja Središnjeg tijela kad primi zahtjev od drugog središnjeg tijela ili neposredno od fizičke osobe iz druge države ugovornice. Središnje tijelo je dužno obavijestiti podnositelja zahtjeva o primitku zahtjeva i dostaviti podatke potrebne za žurnu razmjenu obavijesti za potrebe postupka kao što su kontakt podaci Središnjeg tijela odnosno službenika zaduženog za predmet.

U stavku 5. ovoga članka određuje se da Središnje tijelo, u pravilu, putem centra za socijalnu skrb upućuje protivnoj stranci obavijest o zaprimanju zahtjeva sa zahtjevom da dostavi očitovanje o tome je li spremna dobrovoljno vratiti dijete. Predmetna odredba se veže uz ovlaštenje središnjeg tijela radi poduzimanja mjera za osiguranje dobrovoljnog povratka djeteta sukladno članku 7. stavku 2. točki c) Konvencije.

U stavku 6. ovoga članka uređuje se postupanje Središnjeg tijela ako utvrdi da zahtjevu nedostaju odgovarajuće isprave ili podaci te prema potrebi dokazi o protupravnosti odvođenja ili zadržavanja. U tom slučaju Središnje tijelo će zatražiti dopunu zahtjeva prema odredbi članka 3., 4., 5. te članka 8. Konvencije te naložiti podnositelju da u određenom roku dopuni svoj zahtjev.

U stavku 7. ovoga članka, u skladu s člankom 27. Konvencije određuje se da Središnje tijelo može odbiti zahtjev kad je očito da uvjeti iz Konvencije nisu ispunjeni o čemu dostavlja obavijest. U praksi su to slučajevi primjerice, kad osoba podnese zahtjev iz druge države, a ta država nije ugovornica Konvencije ili kad u danom roku osoba ne dostavi isprave ili podatke odnosno dokaze da se radi o protupravnom zadržavanju ili odvođenju djeteta iz neke druge države ugovornice ili ako podnositelj zahtjeva ne dokaže aktivnu legitimaciju ili ako je dijete navršilo 16 godina života. Konačna odluka o pravnoj utemeljenosti zahtjeva je u nadležnosti suda.

U stavku 8., 9. i 10. ovoga članka uređuje se da je Središnje tijelo obvezno redovito slati obavijesti o tijeku postupka podnositelju zahtjeva, neposredno ili putem središnjeg tijela, ovisno o slučaju. Predmetna odredba se veže osobito uz članak 11. Konvencije.

U stavku 11. obvezuje se Središnje tijelo u svojim radnjama postupati žurno i u tom smislu može požurivati i druga tijela.

Uz članak 10.

Ovim člankom se propisuju radnje koje se poduzimaju vezano uz provedbu članka 7. stavka 2. točke a) Konvencije. Središnje tijelo će, ovisno o slučaju i kad je to potrebno, zatražiti od nadležnog centra za socijalnu skrb odnosno nadležnog tijela za unutarnje poslove poduzimanje mjera i radnji za utvrđenje mjesta na kojemu se nalazi dijete. O svakom pojedinom slučaju će ovisiti koje tijelo će biti nadležno za postupanje u smislu ovoga članka.

U stavku 2. ovoga članka utvrđuje se postupanje ministarstva nadležnog za unutarnje poslove u slučaju kad je od tog tijela zatražena pomoć. Nadležno ministarstvo će u roku od 48 sati od saznanja izvijestiti Središnje tijelo o utvrđenom mjestu na kojemu se nalazi dijete, kao i o pribavljenim podacima i obavijestima.

U stavku 3. ovoga članka predviđeno je postupanje policijskih službenika u slučaju postojanja neodgodive potrebe zaštite prava i dobrobiti djeteta odnosno postojanja sumnje na počinjenje kaznenog djela. Ako postoji neodgodiva potreba zaštite prava i dobrobiti djeteta, policijski službenici odmah će izvijestiti nadležni centar za socijalnu skrb radi poduzimanja odgovarajućih mjera odnosno nadležno državno odvjetništvo ako postoji sumnja na počinjenje kaznenog djela. O poduzetim mjerama izvijestit će i Središnje tijelo.

U stavku 4. ovoga članka utvrđeno je da će u poduzimanju radnji policijski službenici postupati u skladu s propisima kojima se uređuju poslovi i ovlasti policije.

Uz članak 11.

Odredbom ovoga članka uređuje se postupak Središnjeg tijela kad dobije obavijest da je dijete u nekoj drugoj državi ugovornici odnosno kad nema saznanja odnosno kad se ne može utvrditi gdje se dijete nalazi.

Ovim odredbama preciznije se određuju aktivnosti Središnjeg tijela koje su mu dane u nadležnost Konvencijom, osobito u vezi s člankom 7. i 9. Konvencije.

Uz članak 12.

U ovom članku u stavku 1. propisuje se obveza Središnjeg tijela ili suda obavijestiti stranke o mogućnosti mirnog rješenja spora u postupku obiteljske medijacije.

U stavku 2. ovoga članka propisano je kako obiteljska medijacija ne utječe na pokretanje postupka pred sudom, radi omogućavanja pokretanja sudskog postupka prije početka medijacije, uz mogućnost određivanja zastoja postupka iz stavka 8. ovoga članka. Ovime se omogućava sudu da postavi jasan vremenski okvir unutar kojega se mora provesti obiteljska medijacija, a čime se sprječava zlouporaba medijacije kao taktike odgađanja te sprečavanje ostvarenja prednosti za roditelja koji je odveo dijete vezano uz primjenu članka 12. stavka 2. Konvencije.

U stavku 3. ovoga članka utvrđuje se mogućnost strankama da svoj spor riješe putem medijacije, ne samo prije pokretanja sudskog postupka nego i za vrijeme njegova trajanja ili nakon dovršetka sudskog postupka.

U stavku 4. ovoga članka predviđeno je da obiteljsku medijaciju provode obiteljski medijatori za prekogranične sporove upisani u registar obiteljskih medijatora koji vodi ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

U stavku 5. i 6. ovoga članka predviđa se mogućnost sudjelovanja djeteta u postupku medijacije, a ako ne sudjeluje osobno, djetetu će se, sukladno njegovoj dobi i zrelosti, pružiti mogućnost da od stručne osobe sazna važne činjenice i da izrazi svoje mišljenje.

U stavku 7., 8. i 9. ovoga članka predviđa se obveza obiteljskog medijatora obavijestiti sud i Središnje tijelo o pristanku stranaka na medijaciju. Po primitku obavijesti sud može zastati s postupkom i odrediti rok u kojem će se postupak medijacije provesti.

U stavku 10. predviđena je obveza medijatora obavijestiti sud odnosno središnje tijelo o postignutom sporazumu stranaka.

U stavku 11. ovoga članka propisuje se obveza podnositelja zahtjeva sudu dostaviti sporazum osobno ili putem punomoćnika, odmah a najkasnije u roku od tri dana od dana postizanja sporazuma.

U stavku 12. i 13. ovoga članka propisuje se da je sud dužan utvrditi da li je sporazum u najboljem interesu djeteta, da li je protivan pravnom poretku Republike Hrvatske ili javnom interesu i o istom donosi odluku. O tome hoće li sporazum biti odobren ili ne sud odlučuje rješenjem.

U stavku 14. određuje se da će se postupak prekogranične medijacije provoditi prema posebnim pravilima koja se donose na temelju Zakona kojim se uređuju obiteljski odnosi.

Obiteljska medijacija je postupak sporazumijevanja stranaka koji se vodi uz njihovu suglasnost pred nepristranim stručnjakom za prekograničnu obiteljsku medijaciju. Odredba je usklađena s preporukama Haške konferencije za međunarodno privatno pravo odnosno s Vodičem za uspješnu primjenu Konvencije – Medijacija, 2012. Predmetna odredba vezana je osobito uz provedbu članka 7. stavka 2. točka c) i članka 11. Konvencije, imajući u vidu potrebu zaštite najboljeg interesa i dobrobiti djeteta.

Uz članak 13.

U stavku 1. ovoga članka određuje se tko i na koji način pokreće postupak za povratak protupravnog odvedenog ili zadržanog djeteta. Postupak pred sudom pokreće stranka podnošenjem zahtjeva osobno, putem punomoćnika ili putem Središnjeg tijela.

Uz zahtjev stranka može predložiti i izricanje određenih mjera osiguranja iz članka 20. ovoga Zakona, kao i predložiti da sud zatraži određena jamstva koja su sadržana u članku 21. ovoga Zakona.

Uz članak 14.

U stavku 1. ovoga članka određuje se koncentracija nadležnosti suda u postupcima koji se vode temeljem Konvencije, te je određen jedan prvostupanjski sud u Republici Hrvatskoj, Općinski građanski sud u Zagrebu.

U stavku 2. ovoga članka određuje se nadležnost za odlučivanje o žalbama protiv odluka općinskog suda u stvarima na koje se primjenjuje Konvencija te je drugostupanjskim sudom određen jedan sud u Republici Hrvatskoj, Županijski sud u Zagrebu.

U stavku 3. ovoga članka određuje se da će u žalbenom postupku protiv prvostupanjske odluke odlučivati Županijski sud u Zagrebu u vijeću od tri suca.

Prijedlog koncentracije nadležnosti temelji se na dobroj praksi u međunarodnim okvirima. Prijedlog koncentracije nadležnosti sadržan je u preporukama Haške konferencije, Vodiču za primjenu Konvencije: Dio II - Provedbene mjere, 2003. i drugim dokumentima te se ovim Zakonom uvažavaju prednosti koje koncentracija nadležnosti donosi, a osobito kumulacija iskustva sudaca koji vode postupke temeljem Konvencije, razvijanje međusobnog povjerenja između sudaca i tijela s područja različitih država, sprečavanje odgoda, postizanje boljeg razumijevanja ciljeva Konvencije i razlike između postupka po Konvenciji i sporova o skrbi za dijete te dosljednost u primjeni Konvencije.

Prijedlog da se drugostupanjske odluke donose u vijeću proizlazi iz činjenice da se, bez obzira na koncentraciju sudova, mora osigurati nesporna objektivnost i nepristranost u odlučivanju. Također, time se osnažuje drugostupanjska kontrola prvostupanjske odluke s obzirom na isključenje mogućnosti ulaganja izvanrednih pravnih lijekova.

Uz članak 15.

U stavku 1. ovoga članka se određuje da se o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta rješava u izvanparničnom postupku.

U stavku 2. ovoga članka se određuje da se u postupku primjenjuju i opće odredbe posebnih izvanparničnih postupaka propisane obiteljskim pravom, odredbe posebnih postupaka ovrhe radi predaje djeteta odnosno radi ostvarivanja osobnih odnosa sa djetetom te odredbe posebnih postupaka osiguranja propisane obiteljskim zakonom, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

U stavku 3. ovoga članka propisana je odgovarajuća podredna primjena odredaba zakona kojim se uređuje parnični postupak.

Uz članak 16.

U stavku 1. ovoga članka određuje se žurnost postupka.

U stavku 2. ovoga članka propisana je obveza suda poduzimanja svih mjera koje su potrebne kako bi donio odluku unutar roka na koji upućuje odredba članka 11. stavak 2. Konvencije, a koji rok je predviđen člankom 11. stavkom 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenog 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (u daljnjem tekstu: Uredba Vijeća br. 2201/2003).

U stavku 3. određuje se obveza stranaka da daju svoj doprinos u razjašnjavanju činjeničnog stanja kako bi se postupak završio u roku predviđenom u prethodnom stavku. Ovom odredbom nastoji se spriječiti manipulacija stranaka odugovlačenjem postupka čime se najviše šteti interesu djeteta.

U stavku 4. ovoga članka utvrđuje se mogućnost pozivanja stranaka telefonom, brzojavom i elektroničkom poštom, sukladno posebnom propisu. O pozivu se sastavlja službena bilješka, ako sud nema neki drugi pisani dokaz otpreme poziva. Budući da je praksa pokazala da je postojećim zakonima propisani način pozivanja stranaka iz drugih država moguća kočnica učinkovitoj i pravilnoj provedbi postupka, predlaže se moguće dvojbe i nedoumice u svezi s urednom dostavom riješiti na način koji je prihvatljiv u praksi provedbe Konvencije.

Uz članak 17.

Predloženim člankom izrijekom se isključuje mogućnost podnošenja prijedloga za povrat u prijašnje stanje. Time se sprečava mogućnost nerazumno dugog trajanja postupaka te pravna nesigurnost djeteta u svezi s pitanjem da li dijete vratiti u državu iz koje je zahtjev podnesen po pravomoćnosti odluke ili čekati ishod postupka po tom pravnom sredstvu. Ovime se pridonosi i žurnijoj provedbi postupka.

Uz članak 18.

U stavku 1. ovoga članka propisano je ovlaštenje suda na donošenje odluke i bez održavanja usmene rasprave.

U stavku 2. ovoga članka određuje se da sud po službenoj dužnosti, *ex officio*, utvrđuje sve činjenice koje su važne za odluku o zahtjevu za povratak djeteta te je radi toga ovlašten izvoditi sve potrebne dokaze. Ovime se naglašava istražno načelo u provedbi postupaka temeljem Konvencije.

U stavku 3. i 4. predviđa se mogućnost davanja izjave stranaka u postupku i u pisanom obliku. Sud može prihvatiti kao valjane izjave svjedoka dane u pisanom obliku i ovjerene od ovlaštenog tijela kao i pisane izjave dane pod prisegom, a u skladu s pravom države u kojoj je dana izjava.

U stavku 5. određeno je isključenje javnosti u postupku koji se vodi temeljem ove Konvencije, imajući u vidu da je riječ o obiteljsko pravnoj stvari te potrebu zaštite prava na privatnost i zaštitu obiteljskog života djeteta.

U stavku 6. ovoga članka propisana je dužnost suda da tijekom cijelog postupka vodi računa o mogućnosti ostvarivanja prava osobnog kontakta roditelja i djeteta, imajući u vidu najbolji interes djeteta.

U stavku 7. određeno je kako odluku o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud može donijeti i bez nazočnosti podnositelja zahtjeva ili njegovog punomoćnika, ako ocijeni da njihova nazočnost nije nužna.

U stavku 8. i 9. ovoga članka izričito se zabranjuje sudu donošenje odluke o odbijanju zahtjeva za povratak djeteta, a da prije toga nije pružio mogućnost saslušanja stranke koja je podnijela taj zahtjev, odnosno sud ne može donijeti odluku o prihvatanju zahtjeva za povratak djeteta a da prije toga nije pružio mogućnost saslušanja stranke protiv koje je podnesen zahtjev

U stavku 10. je propisan rok od osam dana nakon zaključenja rasprave u kojemu je sud dužan odlučiti o zahtjevu za povratak djeteta te donijeti, objaviti, izraditi i uručiti ili otpremiti odluku.

Uz članak 19.

U ovome članku predviđena je mogućnost suradnje suda Republike Hrvatske sa sudom druge države u okviru izravne sudačke komunikacije odnosno putem odgovarajuće mreže sudaca. Ova odredba vezana je uz odredbe članka 4. stavka 4. i 5. ovoga Zakona, kojima se propisuje mogućnost suradnje suda s nadležnim tijelom druge države ugovornice i putem odgovarajuće mreže sudaca, pri čemu ministarstvo nadležno za pravosuđe imenuje kontakt suca za suradnju s nadležnim tijelima drugih država u okviru Međunarodne haške mreže sudaca. Pri Haškoj konferenciji izrađen je dokument pod nazivom Izravna sudačka komunikacija – Smjernice o razvoju Međunarodne haške mreže sudaca i opća načela za sudačku komunikaciju, uključujući zajednički prihvaćena osiguranja u izravnoj sudačkoj komunikaciji u pojedinačnim predmetima, u okviru Međunarodne haške mreže sudaca. U ostvarivanju izravne sudačke komunikacije sud vodi računa o očuvanju svoje neovisnosti, pridržavanju propisa svoje države, osiguranju pisanog traga o ostvarenoj komunikaciji i zaključcima, mogućnosti stranaka da budu obavještene ili da daju pristanak na komunikaciju ili da sudjeluju u njoj, ovisno o okolnostima slučaja.

Uz članak 20.

Ovim člankom daje se ovlast sudu da može po prijedlogu stranaka, centra za socijalnu skrb ili po službenoj dužnosti izreći potrebne mjere radi zaštite najboljeg interesa i dobrobiti djeteta,

radi osiguranja povratka djeteta te radi ostvarivanja prava na kontakte. Mjere moraju biti razmjerne opasnosti radi koje se izriču. Sud će odrediti vrijeme trajanja mjere.

Budući da je riječ o građanskopravnom postupku izricanje mjera osiguranja je predviđeno radi zaštite interesa i dobrobiti djeteta te radi sprečavanja ili otklanjanja zapreka koji bi mogle ugroziti postupak, a posebice ovrhu sudskih odluka.

U stavku 4. ovoga članka navode se mjere koje sud može izreći:

- zabrane napuštanja mjesta gdje se dijete nalazi, odnosno zabrane napuštanja područja Republike Hrvatske, ako postoji opravdana bojazan da će osoba kod koje se dijete nalazi promijeniti mjesto boravišta djeteta
- osiguranja kontakata djeteta i roditelja ako postoji opravdana bojazan da će osoba kod koje se dijete nalazi onemogućavati kontakte
- oduzimanja svake osobne isprave djeteta, a koja služi za prijelaz državne granice, ako postoji opravdana bojazan da će dijete biti odvedeno u drugu državu
- obveze javljanja policiji tijekom razdoblja odvijanja kontakata prema odluci suda, ako postoji opravdana bojazan da bi osoba koja ima pravo na kontakte mogla zlouporabiti pravo na kontakte
- nadzor nad kontaktima koji provodi stručna osoba po potrebi u prisutnosti drugog člana obitelji, ako postoji opravdana bojazan da se kontakti ne ostvaruju na dobrobit djeteta ili ako se kontakti nisu ostvarivali duže vrijeme, a postoji potreba da se dijete pripremi za ostvarivanje kontakata
- obvezivanja roditelja koji ima pravo na kontakte da drugog roditelja unaprijed obavijesti o detaljnom planu ostvarivanja kontakata, ako postoji bojazan da će roditelj zlouporabiti pravo na kontakte te
- oduzimanja djeteta ako postoji opravdana bojazan da je ugrožen život i zdravlje djeteta.

U stavku 5. ovoga članka se određuje da je sud, u slučaju da odredi mjeru oduzimanja osobne isprave djeteta koja služi za prijelaz državne granice ili mjeru zabrane napuštanja mjesta gdje se dijete nalazi odnosno područja Republike Hrvatske, dužan odmah:

- o tome obavijestiti nadležnu policijsku upravu radi evidentiranja zabrane izdavanja odnosno oduzimanja svake osobne isprave koja služi za prijelaz državne granice u evidencijama zabrana i zaštitnih mjera
- odrediti registraciju zabrane napuštanja područja Republike Hrvatske u državnom ili prekograničnom informacijskom sustavu.

Uz članak 21.

Odredbom stavka 1. ovoga članka propisano je da sud može po prijedlogu stranaka, centra za socijalnu skrb, ili po službenoj dužnosti u državi u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije protupravnog odvođenja ili zadržavanja, u koju se traži povratak djeteta, zatražiti odgovarajuća jamstva, a osobito jamstva:

- osobne sigurnosti djeteta i roditelja
- zaštite života i zdravlja djeteta i roditelja
- privremenog osiguranja odgovarajućih životnih uvjeta djetetu i roditelju, i
- druga odgovarajuća jamstva.

Odredbom stavka 2. ovoga članka propisano je da se stranke mogu tijekom obiteljske medijacije sporazumjeti o uvjetima povratka ili ostanka djeteta, u kojem slučaju će jamstva biti sastavni dio sporazuma.

Odredba o zahtijevanju određenih jamstava predložena je iz razloga što Konvencija dopušta takvu mogućnost, a koju naši sudovi u praksi do sada nisu koristili, dok su iz prakse poznati slučajevi u kojima su strani sudovi zatražili jamstva iz Republike Hrvatske.

Uz članak 22.

Odredbe ovoga članka odnose se na vrstu i sadržaj odluka koje sud donosi u postupku po zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta.

U stavku 1. ovoga članka određuje se da u postupku o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud donosi odluke u obliku rješenja i zaključka.

U stavku 2. utvrđuje se da o zahtjevu koji se tiče glavne stvari i sporednih traženja sud odlučuje rješenjem.

U stavku 3. određuje se da sud zaključkom izdaje nalog službenoj osobi ili tijelu tog postupka za obavljanje pojedinih radnji te njime odlučuje o upravljanju postupkom.

U stavku 4. određuje se da sud u postupcima iz članka 20. i 21. ovoga Zakona donosi rješenje.

U stavku 5. određuje se da će u rješenju kojim prihvaća zahtjev za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta sud odrediti način, vrijeme i mjesto povratka djeteta.

Odredbom stavka 6. određuje se da će u rješenju o zahtjevu za povratak djeteta sud odlučiti i o tome tko je dužan snositi troškove nastale povodom postupka, uključujući i troškove iz članka 26. stavka 4. Konvencije, kao što su putni troškovi, troškovi potrage za djetetom i pronalaženja djeteta, troškove punomoćnika i povratka djeteta.

Odredbom stavka 7. obvezuje se sud da rješenje kojim se odlučuje o zahtjevu za povratak djeteta mora obrazložiti odnosno navesti sve odlučne činjenice i razloge za donošenje takove odluke.

Uz članak 23.

U postupku povodom zahtjeva za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta odnosno povodom zahtjeva za kontakt s djetetom stranke su oslobođene plaćanja sudskih i upravnih pristojbi. Ova odredba je u skladu s odredbom članka 26. stavka 2. Konvencije.

Uz članak 24.

Sud će prijepis pravomoćne odluke o zahtjevu za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta uvijek dostaviti na znanje Središnjem tijelu, pa i u slučaju kada je tu odluku sukladno članku 11. stavku 6. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 neposredno dostavio sudu ili središnjem tijelu u inozemstvu.

Budući da postoje različite pravne situacije (stranka dostavi sudu adresu u Hrvatskoj, stranku zastupa punomoćnik i sl.), a kako sud ne bi bio u dvojbi treba li Središnjem tijelu dostaviti ili ne prijepis svoje odluke, ovom se odredbom izričito obvezuje sud da Središnjem tijelu na znanje

dostavi prijepis odluke. Središnje tijelo, između ostalog i prati postupak od početka do kraja i o svemu redovno dostavlja obavijesti središnjem tijelu druge države.

Uz članak 25.

Predloženim člankom propisuje se pravo na podnošenje žalbe protiv odluka (rješenja) suda u: postupku odobravanja sporazuma u postupku obiteljske medijacije (članak 12. stavak 13.); postupku za povratak protupravno odvedenog ili zadržanog djeteta (članak 22. stavak 1. i postupku izricanja mjere sigurnosti (članak 22. stavak 4.) i rok od osam dana za podnošenje žalbe.

Također, propisuje se da rješenje kojim se određuje povratak djeteta u drugu državu ugovornicu ima pravni učinak tek po pravomoćnosti, te se izričito utvrđuje da pravovremeno podnesena žalba sprječava pravomoćnost rješenja suda o zahtjevu za povratak djeteta u onom dijelu u kojem se pobija žalbom.

Stavkom 4. ovoga članka određuje se rok od trideset dana u kojem je drugostupanjski sud obavezan donijeti odluku o žalbi podnesenoj protiv rješenja prvostupanjskog suda.

Stavkom 5. ovoga članka utvrđuje se da protiv zaključka iz članka 22. stavka 3. žalba nije dopuštena, a stavkom 6. ovoga članka se izričito utvrđuje da izvanredni pravni lijekovi, revizija i ponavljanje postupka također nisu dopušteni.

Uz članak 26.

Ako osoba koja protupravno drži dijete odbije predati dijete sukladno odluci suda iz članka 20. ovoga Zakona, postupak ovrhe će se provesti prema pravilima ovršnog prava koja se primjenjuju na obiteljske pravne sporove.

Uz članak 27.

U ovom članku uređuje se postupak za slučajeve kad se zahtjev za povratak djeteta ili ostvarivanje kontakata s djetetom podnosi iz Republike Hrvatske u drugu državu ugovornicu.

U stavku 1. ovoga članka se određuje da će Središnje tijelo Republike Hrvatske zaprimljeni zahtjev za postupanje u drugoj državi s cjelokupnom dokumentacijom otpremiti središnjem tijelu druge države ugovornice ako utvrdi da su ispunjeni uvjeti za postupanje po Konvenciji, a stavkom 2. se određuje da će Središnje tijelo Republike Hrvatske, ako utvrdi da nisu ispunjeni uvjeti za postupanje prema Konvenciji bez odgode o tome izvijestiti podnositelja zahtjeva.

U stavku 3. predviđeno je da se zahtjev, uključujući i dokumentaciju, kojim se pokreće postupak u nekoj drugoj državi dostavlja Središnjem tijelu – na hrvatskom jeziku s priloženim prijevodom na jezik države u koju se dostavlja zahtjev ili, ako nije moguć prijevod na službeni jezik te države, s prijevodom na francuski ili engleski jezik.

U stavku 4. ovoga članka utvrđuje se mogućnost suda Republike Hrvatske da po zahtjevu stranog suda ili središnjeg tijela druge države ugovornice, radi zaštite najboljeg interesa i dobrobiti djeteta i roditelja u slučaju zahtjeva za povratak djeteta u Republiku Hrvatsku, odredi jamstva:

- osobne sigurnosti djeteta i roditelja

- zaštite života i zdravlja djeteta i roditelja
- privremenog osiguranja odgovarajućih životnih uvjeta djetetu i roditelju
- i druga odgovarajuća jamstva.

Također se u stavku 5. određuje obveza saslušanja podnositelja zahtjeva pred sudom o mogućnosti ispunjenja zahtijevanih uvjeta povratka. Podnositelj zahtjeva će biti upozoren na kaznenu odgovornost u slučaju davanja lažnog iskaza.

Uz članak 28.

Odredbe ovoga članka usuglašene su s člankom 15. Konvencije, kojim je određeno sljedeće: „Sudska ili upravna tijela mogu, prije nego što odrede povratak djeteta, tražiti da podnositelj zahtjeva od tijela države u kojoj je uobičajeno boravište djeteta pribavi odluku ili druge dokaze da je odvođenje ili zadržavanje djeteta bilo protupravno u smislu članka 3. Konvencije, ako se takva odluka ili dokazi mogu dobiti u toj državi. Središnja tijela država ugovornica će, u mjeri u kojoj je to moguće, pomoći podnositeljima zahtjeva da pribave takvu odluku ili uvjerenje.“

U stavku 1. ovoga članka se određuje da traženo očitovanje iz čl. 15. Konvencije može izdati sud koji je donio odluku o roditeljskoj skrbi.

U stavku 2. ovoga članka predviđa se da će Središnje tijelo u okviru svojih mogućnosti pružiti stručnu pomoć podnositelju zahtjeva u pribavljanju očitovanja iz članka 15. Konvencije.

Uz članak 29.

U stavku 1. ovoga članka se određuje da će se sve odredbe ovoga Zakona odgovarajuće primjenjivati i na zahtjeve za ostvarivanje kontakata s djetetom.

Stavkom 2. ovoga članka se određuje da se zahtjevi za ostvarivanje kontakata se mogu podnijeti kao samostalni zahtjevi i tijekom postupka za povratak djeteta.

Stavkom 3. propisuje se da Središnje tijelo poduzima odgovarajuće mjere za ostvarivanje kontakata iz svog djelokruga, te obavješćuje o preprekama za ostvarivanje kontakata.

U stavku 4. ovoga članka propisuje se da sud tijekom postupka vodi računa o ostvarivanju prava na kontakte odnosno utvrđuje može li se ostvariti pravo osobnog kontakta podnositelja zahtjeva s djetetom, imajući u vidu najbolji interes djeteta, u skladu s člankom 18. stavak 6. Zakona. Treba voditi računa da se u najvećoj mogućoj mjeri uklone zapreke i izbjegnu prekidi kontakata roditelja s djetetom. O kontaktima sud vodi računa u najranijoj fazi postupka te o tome donosi odgovarajuću odluku odnosno izriče odgovarajuću mjeru.

Uz članke 30. do 32.

Predmetnim odredbama propisan je prijelazni režim primjene propisa i rok za donošenje odluke o imenovanju kontakt suca u Međunarodnu hašku mrežu sudaca.

Stavkom 2. članka 31. ovoga Zakona je određena iznimna retroaktivna primjena članaka 7., 13., 16., 18., 19., 20. kako bi se i u postupcima koji su pokrenuti sukladno Konvenciji prije stupanja na snagu ovoga Zakona osiguralo bolje ostvarivanje ciljeva Konvencije i ovoga Zakona. Također, propisano je i stupanje na snagu Zakona.

IV. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona sredstva će se osigurati u državnom proračunu Republike Hrvatske za 2019. godinu na poziciji Administracija i upravljanje na skupini računa 31 – rashodi za zaposlene na izvoru financiranja 11 i odnose se na plaće službenika u ustrojstvenoj jedinici Ministarstva nadležnoj za obavljanje poslova Središnjeg tijela. Nisu potrebna dodatna sredstva za plaće budući da će se potreban broj službenika osigurati unutarnjom preraspodjelom službenika.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Hrvatski sabor je na 8. sjednici raspravljao o Nacrtu prijedloga Zakona o provedbi Konvencije o građanskopravnim vidovima međunarodne otmice djece, kojeg je prihvatio zaključkom od 6. srpnja 2018., s tim da su predlagatelju upućene primjedbe i prijedlozi radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Prihvaćene su primjedbe Odbora za zakonodavstvo koje su bile nomotehničke prirode a koje su se odnosile na članak 2. stavak 2. u kojem je pojam „u primjeni ovog Zakona“ potrebno zamijeniti pojmom „u smislu ovog Zakona“ te članak 25. stavak 6. u kojem je potrebno naznačiti protiv kojih zaključaka žalba nije dopuštena (iz članka 22. stavka 3.) Navedene primjedbe su ugrađene u Nacrt konačnog prijedloga Zakona.

Također, u članku 2. stavku 3. dodatno je preciziran pojam „te države“ na način da je propisano da se radi o državi u kojoj je dijete imalo uobičajeno boravište neposredno prije odvođenja ili zadržavanja.

U članku 4. stavku 5. dodana je vrsta akta – odluka, kojom ministar nadležan za poslove pravosuđa imenuje kontakt suca u Međunarodnu hašku mrežu sudaca, pa je sukladno tome u novom članku 30. propisan rok za donošenje te odluke.

Članak 10. stavak 4. je nomotehnički dorađen na način da je brisana riječ „posebnim“.

U članku 21. stavku 1. prihvaćene su primjedbe Ministarstva pravosuđa te je izbrisana točka 3.

U članku 25. stavak 1. propisano je protiv kojih odluka (rješenja) suda je dopuštena žalba (iz članka 12. stavka 13., članka 22. stavka 1. i 4.)

Članak 27. stavak 4. nomotehnički je dorađen i preciziran u navođenju jamstava koje se mogu odrediti.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

U raspravi o Prijedlogu zakona na radnim tijelima Hrvatskoga sabora, kao i u raspravi u Hrvatskome saboru, nije bilo sadržajnih primjedbi i prijedloga o kojima bi se predlagatelj mogao posebno očitovati.